

Asia C-180/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

23.3.2021

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Administrativen sad Blagoevgrad (Bulgaria)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

19.3.2021

Kantaja:

VS

Vastaaja:

Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben savet

Pääasian kohde

Pääasia koskee VS:n Administrativen sad Blagoevgradissa (Blagoevgradin hallintotuomioistuin) nostamaa kannetta ratkaisusta, jonka on antanut Inspektorat kam Visshia sadeben savetin (valvontaviranomainen, ylin tuomioistuinneuvosto, jäljempänä IVSS) tarkastaja, joka toimii IVSS:n alaisuudessa kansallisena valvontaviranomaisena, joka suojelee rekisteröityjä heille luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL 2016, L 199, s. 1, jäljempänä asetus 2016/679) nojalla kuuluvien oikeuksien loukkauksilta.

Kantaja väittää, että hänen henkilötietojaan, joita Rayonna prokuratura – Petrich (Petrichin alueellinen syyttävaviranomainen, jäljempänä RP-Petrich) on kerännyt hänestä rikoksen uhrina, on käsitelty lainvastaisesti. Kantajan mukaan RP-Petrich on käyttänyt myöhemmin kyseisiä tietoja häntä vastaan samassa esitutkimamenettelyssä, joka liittyi samaan tekoon ja jossa hän oli epäillyn asemassa.

Lisäksi VS väittää, että RP-Petrich on käyttänyt hänen henkilötietojaan lainvastaisesti riita-asiaa koskevassa oikeudenkäynnissä, jonka hän on pannut vireille Prokuratura na Republika Bulgariaa (Bulgarian tasavallan syyttäväviranomainen) vastaan ja joka koskee vahingonkorvauksen maksamista RP-Petrichin suorittaman esitutkintamenettelyn kohtuuttoman keston vuoksi. Henkilötiedot, joita tämä toinen väite koskee, kerättiin syyttäväviranomaisen asiakirjavihkoihin, joiden perusteella ei lopulta kuitenkaan aloitettu esitutkintamenettelyä, koska kyse ei ollut rikoksesta. Näitä henkilötietoja käytettiin riita-asian oikeudenkäynnissä todisteena tukemaan syyttäväviranomaisen puolustautumisperusteita vahingonkorvausvaatimusta vastaan. Puolustautumisperusteiden mukaan VS:n teot, jotka olivat syyttäväviranomaisen tutkinnan kohteena, olivat vaikuttaneet myös hänen terveydentilaansa.

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde ja oikeusperusta

Luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 (EUVL 2016, L 119, s. 89; jäljempänä direktiivi 2016/680) 1 artiklan 1 kohdan ja asetuksen 2016/679 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan tulkinta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan perusteella.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko [direktiivin 2016/680] 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä esitetyt tavoitteet ”rikosten ennalta estäminen, tutkiminen, paljastaminen ja rikoksiin liittyvät syytetoimet” on ymmärrettävä yhden ja saman yleisen tavoitteen osa-alueiksi?
- 2) Sovelletaanko [asetuksen 2016/679] säännöksiä Bulgarian tasavallan syyttäväviranomaiseen, koska se on siviiliprosessin asianosaisena käyttänyt tuomioistuimessa puolustukseen henkilöä koskevia tietoja, joita se on kerännyt [direktiivin 2016/680] 3 artiklan 8 alakohdassa tarkoitettuna ”rekisterinpitäjänä” kyseisestä henkilöstä rikosepäilyjen selvittämiseksi avaamaansa asiakirjavihkoon, ilmoittamalla, että tällainen asiakirjavihko on avattu, tai esittämällä asiakirjavihon asiakirjat?

2.1 Jos kysymykseen vastataan myöntävästi,

Onko [asetuksen 2016/679] 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan ilmaisua ”oikeutetut edut” tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan sellaisten henkilöä koskevien tietojen luovuttamista kokonaan tai osittain, jotka on kerätty syyttäväviranomaisen kyseisestä henkilöstä rikosten ennalta estämistä,

tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia varten avaamaan asiakirjavihkoon, jos tietojen luovuttaminen tapahtuu siviiliprosessin asianosaisena olevan rekisterinpitäjän puolustamiseksi, ja siten, että sen mukaan rekisteröidyn suostumusta ei tarvita?

Unionin oikeuden säännökset ja oikeuskäytäntö, joihin asiassa viitataan

Säännökset

Direktiivi 2016/680

Johdanto-osan 1, 12 (ensimmäinen virke), 17, 21 (ensimmäinen virke), 29, 31 ja 34 (kolmas ja neljäs virke) perustelukappale

1 artiklan 1 kohta, 2 artiklan 1 ja 2 kohta, 3 artiklan 1 ja 2 alakohta, 7 alakohdan a alakohta sekä 8 alakohta, 4 artiklan 2 kohta ja 9 artiklan 1 kohta

Asetus 2016/679

Johdanto-osan 4, 15 (ensimmäinen ja toinen virke), 16, 45 (ensimmäinen–neljäs virke), 46 (ilman toista virkettä) ja 50 (ensimmäinen–kolmas virke) perustelukappale;

2 artiklan 1 ja 2 kohta, 4 artiklan 1, 2 ja 7 alakohta, 6 artiklan 1 kohdan f alakohta ja 10 artikla

Rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25.10.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston **direktiivi 2012/29/EU** (EUVL 2012, L 315, s. 57, jäljempänä direktiivi 2012/29).

Oikeuskäytäntö

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

Tuomio 2.4.2020, Ruska Federacija (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 43 kohta)

Tuomio 8.5.2019, PI (C-230/18, EU:C:2019:383, 42 kohta)

Tuomio 19.12.2018, AREX CZ (C-414/17, EU:C:2018:1027, 34 kohta)

Tuomio 6.11.2003, Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596, 40 ja 42 kohta)

Tuomio 20.5.2003, Österreichischer Rundfunk ym. (C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, EU:C:2003:294, 42 kohta)

Tuomio 9.7.2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535, 68 kohta)

Julkisasiamies M. Szpunarin 17.12.2020 esittämä ratkaisuehdotus C-439/19 (EU:C:2020:1054, 53 ja 55 kohta)

Toinen ennakkoratkaisukysymys

Tuomio 10.7.2018, Jehovan todistajat (C-25/17, EU:C:2018:551, 57 ja 58 kohta).

Kansallinen lainsäädäntö

Tietosuojalaki (Zakon za zashhita na lichnite dannii, jäljempänä ZZLD)

ZZLD:ssä säädetään sen 1 §:n mukaan luonnollisten henkilöiden suojelusta silloin, kun syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiset käsittelevät henkilötietoja rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rangaistusten täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelua ja tällaisten uhkien ehkäisyä varten (jäljempänä rikollisuuden torjuntaa koskevat tarkoitukset), sekä IVSS:n toimivaltuuksista syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisten suorittaman henkilötietojen käsittelyn valvonnassa.

ZZLD:n 38b §:ssä säädetään, että jos asetuksessa 2016/679 ja kyseisessä laissa vahvistettuja rekisteröidyn oikeuksia loukataan, kun syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiset käsittelevät henkilötietoja rikollisuuden torjuntaa koskevia tarkoituksia varten, hän voi valittaa asiasta IVSS:lle. ZZLD:n 38c §:n mukaan IVSS:n tarkastaja tutkii 38b §:n 1 momentissa tarkoitetun valituksen. Hallintomenettelykoodeksin (Administrativnoprotsessualen kodeks) mukaan tarkastajan ratkaisusta voidaan nostaa kante 14 päivän kuluessa sen saamisesta.

ZZLD:n 45 §:n mukaan rekisterinpitäjän, joka on alun perin kerännyt henkilötiedot, tai jonkin muun rekisterinpitäjän muuta rikollisuuden torjuntaa koskevaa tarkoitusta varten kuin sen, jota varten tiedot on alun perin kerätty, suorittama henkilötietojen käsittely on sallittua, jos rekisterinpitäjällä on valtuudet käsitellä henkilötietoja tätä toista tarkoitusta varten ja jos henkilötietojen käsittely tätä toista tarkoitusta varten on unionin oikeuden tai Bulgarian tasavallan lainsäädännön mukaan tarpeellista ja oikeasuhteista. Näissä tapauksissa sovelletaan asetusta 2016/679 (ZZLD:n 42 §). ZZLD:n 45 §:ssä tarkoitettuun käsittelyyn voi sisältyä yleisen edun mukaista arkistointia tai tietojen käyttöä tieteellisiä, tilastollisia tai historiallisia tarkoituksia varten rikollisuuden torjuntaa koskevia tarkoituksia varten edellyttäen, että rekisteröityjen oikeuksia ja vapauksia koskevat asianmukaiset suojoimet toteutetaan.

Kyseisen lain 47 §:n mukaan rekisterinpitäjän on mahdollisuuksien mukaan erotettava selvästi toisistaan henkilötiedot, jotka koskevat eri ryhmiin kuuluvia rekisteröityjä, kuten epäiltyjä, rikoksesta tuomittuja, rikoksen uhreja, mahdollisia todistajia, henkilöitä, joilla on tietoja rikoksista, ja muita kolmansia.

ZZLD:n 49 §:ssä säädetään, että henkilötietojen käsittely on laillista, jos se on tarpeen toimivaltaisen viranomaisen toimivaltuuksien käyttämiseksi rikollisuuden torjuntaa koskevia tarkoituksia varten ja jos siitä säädetään unionin oikeudessa tai oikeussäännössä, jossa vahvistetaan käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn kohteena olevat henkilötietoryhmät.

ZZLD:n täydentävien säännösten mukaan siinä käytetyt käsitteet vastaavat asetuksen 2016/679 4 artiklassa esitettyjä määritelmiä. ZZLD:ssä säädetään kyseisen asetuksen täytäntöönpanotoimenpiteistä ja vahvistetaan direktiivin 2016/680 vaatimukset.

Bulgarian tasavallan perustuslaki

Bulgarian tasavallan perustuslain 127 §:ssä vahvistetaan, että syyttäviviranomaisella on yksinomainen toimivalta esitutkinnan johtamiseen, rikoksentehtävien syytteen nostamiseen ja syytteen nostamiseen tuomioistuimissa, kun kyse on virallisen syytteen alaisesta rikoksesta.

Rikoskoodeksi (Nakazatelen kodeks, jäljempänä NK)

NK:n 325 §:n 1 momentissa määritellään ”huliganismi” rikoksena siten, että sillä tarkoitetaan erityisesti asiattomia toimia, joilla haitataan vakavasti yleistä järjestystä.

Oikeuslaitoksesta annettu laki (Zakon za sadebnata vlast)

Oikeuslaitoksesta annetun lain (Zakon za sadebnata vlast) 145 §:ssä säädetään, että syyttäjä voi itse suorittaa tutkimuksia tai antaa ne muiden elinten tehtäväksi. Sen 2 momentin mukaan syyttäjä päättää tutkinnan tuloksista kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta. Oikeuslaitoksesta annetun lain (Zakon za sadebnata vlast) 145 §:n 2 momentin soveltamista koskevissa **Bulgarian tasavallan valtakunnansyyttäjän ohjeissa (Ukazaniya na Glavniya prokuror)** todetaan, että tutkinta on oikeudenkäynnin ulkopuolista toimintaa ja että määrääjat määräytyvät kyseisen momentin mukaisesti.

Ylimmän tuomioistuinneuvoston antamat Bulgarian tasavallan syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat perussäännöt (Pravilnik za administratsiata na prokuraturata na Republika Bulgaria, izdaden ot Vishia sadeben savet)

Kyseisten perussääntöjen 67 §:n mukaan erityisesti alue- ja piirisyyttäviviranomaisten toimipaikoissa pidetään yllä saapumis- ja lähtörekisteriä ja muita asiakirjarekistereitä sekä syyttäviviranomaisten yhteistä tietojärjestelmää.

Kyseisen perussäännön 68 §:n mukaan uudet asiat kirjataan saapumisrekisteriin käyttämällä juoksevaa numerointia, ja vanhoihin asiakirjavihkoihin tehtävät

merkinnät kirjataan saapumisrekisteriin vastaavaan kohtaan ja lisätään asiakirjavihkoon antamatta uutta numeroa.

Perussäännön 71 §:n mukaan asiakirjavihot arkistoidaan, kun ne on suljettu, ja niitä voidaan pyytää, jos se on tarpeen syyttäjien toimia varten. Kaikki asiakirjavihkoihin ja syyteasiakirjoihin sisältyvät toimet ja asiakirjat on laadittava myös sähköisesti, jos se on teknisesti mahdollista.

Hallintomenettelykoodeksi (Administrativnoprotsesualen kodeks)

Hallintomenettelykoodeksin (Administrativnoprotsesualen kodeks) 145 §:n 1 momentissa säädetään, että hallintotoimen laillisuus voidaan riitauttaa tuomioistuimessa.

Siviiliprosessikoodeksi (Grazhdanski protsesualen kodeks)

Siviiliprosessikoodeksin (Grazhdanski protsesualen kodeks) 154 §:n 1 momentissa säädetään, että asianosaisilla on todistustaakka vaatimuksen perustana olevista tosiseikoista ja omista vastustamisperusteistaan.

Valtioiden ja kuntien vahingonkorvausvastuuta koskeva laki (Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi)

Valtioiden ja kuntien vahingonkorvausvastuuta koskevan lain (Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi, jäljempänä ZODOV) 26 §:ssä säädetään, että valtio vastaa vahingosta, joka on aiheutunut kansalaisille ja oikeushenkilöille ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kappaleessa vahvistetun, kohtuullisen ajan kuluessa tapahtuvaa oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden loukkaamisesta.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Pääasian kantaja jätti IVSS:lle valituksen 12.3.2020.
- 2 IVSS:lle esitetyn ensimmäisen valitusperusteen mukaan kantajan henkilötietoja, jotka RP-Petrich on kerännyt syyttäjäviranomaisen asiakirjavihkoa nro 1548/2013 varten Rayonno upravlenie "Politsia" – Petrichin (Petrichin aluepoliisihallinto, jäljempänä RUP-Petrich) esitutkintamenettelyssä nro 252/2013, jossa kantaja oli NK:n 325 §:n 1 momentissa tarkoitettun rikoksen uhrin asemassa, on käsitelty lainvastaisesti. Kantajan mukaan RP-Petrich on käsitellyt hänen henkilötietojaan lainvastaisesti, koska se käytti kantajasta rikoksen uhrina esitutkintamenettelyssä nro 252/2013 keräämiään tietoja myöhemmin aloittaakseen samassa menettelyssä häntä epäiltynä koskevan esitutkinnan samasta teosta, jota tutkittiin NK:n 325 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rikoksena.

- 3 IVSS:lle esitetyn toisen valitusperusteen mukaan kantajan henkilötietoja, jotka on kerätty syyttäjäviranomaisen asiakirjavihkoihin nro 517/2016, nro 1872/2016, nro 2217/2016 ja nro 1870/2016, on käytetty lainvastaisesti. RP-Petrichin toimivaltainen syyttäjä tukeutui Okrazhen sad – Blagoevgradissa (Blagoevgradin maakunnallinen tuomioistuin) vireillä olleessa siviiliprosessissa nro 144/2018 kyseisissä asiakirjavihoissa esitettyihin tietoihin. Tässä siviiliprosessissa kantaja oli nostanut kanteen Bulgarian tasavallan syyttäjäviranomaista vastaan ZODOV:n 26 §:n nojalla.
- 4 IVSS:n tarkastaja on todennut ensimmäisestä valitusperusteesta, että asiakirjavihko nro 1548/2013 avattiin RP-Petrichin syyttäjän 18.5.2013 tekemällä päätöksellä tuntematonta vastaan vireille pannussa menettelyssä, jossa kantaja oli rikoksen uhrin asemassa.
- 5 Esitutkinta koski sitä, että 18.4.2013 noin klo 23.00 eräässä grillikioskissa (asuntovaunu) tuntemattoman tekijän väitetään yhdessä muiden henkilöiden kanssa hyökänneen VS:n kimppuun ja lyöneen häntä.
- 6 VS:ää ryhdyttiin epäilemään 4.4.2018 annetulla päätöksellä NK:n 325 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikoksesta esitutkintamenettelyssä nro 252/2013, jossa hän oli siihen asti ollut rikoksen uhrin asemassa. Päätöksestä valitettiin Okrazhna prokuratura Blagoevgradiin (Blagoevgradin maakunnallinen syyttäjäviranomainen), joka vahvisti päätöksen.
- 7 RP-Petrichin syyttäjä nosti 14.10.2019 syytteen kantajaa ja kahdeksaa muuta henkilöä vastaan, mutta Rayonen sad Petrichissä (Petrichin piirituomioistuin) käyty rikosoikeudellinen menettely lopetettiin tuomioistuimen 10.11.2020 antamalla päätöksellä kaikkien syytettyjen, myös pääasian kantajan, osalta, koska rikosoikeudellinen vastuu oli lakannut lainsäädännössä vahvistetun vanhentumista koskevan ehdottoman enimmäisajan päätyttyä.
- 8 IVSS:n tarkastaja totesi 12.3.2020 tehdyn valituksen toisesta perusteesta seuraavaa.
- 9 RP-Petrichin syyttäjän asiakirjavihko nro 517/2016 avattiin 5.4.2016 VS:stä tehdyn ilmoituksen johdosta. Toimivaltainen syyttäjä päätti 11.5.2016 olla aloittamatta esitutkintamenettelyä, koska rikosta ei epäilty tapahtuneen.
- 10 RP-Petrichin syyttäjän asiakirjavihko nro 1870/2016 avattiin 26.10.2016 neljästä henkilöstä, muun muassa VS:stä, tehdyn ilmoituksen perusteella. Toimivaltainen syyttäjä päätti 22.2.2017 olla aloittamatta esitutkintamenettelyä, koska rikosta ei epäilty tapahtuneen, ja Okrazhna prokuratura – Blagoevgrad (Blagoevgradin maakunnallinen syyttäjäviranomainen) vahvisti päätöksen.
- 11 RP-Petrichin syyttäjän asiakirjavihko nro 1872/2016 avattiin 26.10.2016 neljästä henkilöstä, muun muassa VS:stä, tehdyn ilmoituksen perusteella. RP-Petrichin toimivaltainen syyttäjä päätti 22.2.2017 olla aloittamatta esitutkintamenettelyä, koska rikoksesta (virallisen syytteen alainen rikos) ei ollut näyttöä.

- 12 Okrazhen sad – Blagoevgradissa (Blagoevgradin maakunnallinen tuomioistuin) 15.10.2018 järjestetyssä oikeudenkäynnissä, jossa käsiteltiin VS:n ja Bulgarian tasavallan syyttäjälaitoksen välistä siviilioikeudellista riitaa, RP-Petrichin syyttäjä vaati RP-Petrichin asiakirjavihkojen nro 517/2016 ja nro 1872/2016 huomioon ottamista. Syyttäjä pyrkii vaatimuksellaan puolustautumaan VS:n esittämältä vahingonkorvausvaatimukselta, joka koskee esitutkimamenettelyn nro 252/2013 kohtuutonta kestoja, esittämällä todisteet siitä, että VS:n terveydentilaan olivat vaikuttaneet myös hänen suorittamansa ja RUP-Petrichin ja RP-Petrichin tutkimat teot.
- 13 Okrazhen sad – Blagoevgrad (Blagoevgradin maakunnallinen tuomioistuin) velvoitti 15.10.2018 tekemällään päätöksellä RP-Petrichin esittämään kyseisessä siviiliprosessissa oikeaksi todistetut jäljennökset syyttäviranomaisen asiakirjavihkojen nro 517/2016 ja nro 1872/2016 sisällöstä.
- 14 IVSS:n tarkastaja QR antoi 22.6.2020 päätöksen VS:n 12.3.2020 tekemästä valituksesta, jota pääasian kanne koskee.
- 15 Tarkastaja hylkäsi VS:n valituksen perusteettomana siltä osin kuin sen ensimmäinen valitusperuste koski ZZLD:n 42 §:n 2 momentin rikkomista käsiteltäessä hänen henkilötietojaan, jotka sisältyvät syyttäviranomaisen asiakirjavihkoon nro 1548/2013, ja jätti valituksen tutkimatta siltä osin kuin sen toinen valitusperuste koski ZZLD:n ja asetuksen 2016/679 säännösten rikkomista käsiteltäessä hänen henkilötietojaan, jotka sisältyvät syyttäviranomaisen asiakirjavihkoihin nro 517/2016, nro 1870/2016, nro 1872/2016 ja nro 2217/2016 ja jotka otettiin huomioon todistusaineistona Okrazhen sad – Blagoevgradissa (Blagoevgrad maakunnallinen tuomioistuin) järjestetyssä riita-asian oikeudenkäynnissä.
- 16 VS nosti 31.7.2020 Administrativen sad – Blagoevgradissa (Blagoevgradin hallintotuomioistuin) kanteen IVSS:n tarkastajan QR:n 22.6.2020 antamasta päätöksestä, joka on pääasian kohteena.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 17 VS väittää kanteessaan, että kansallinen valvontaviranomainen on rikkonut ZZLD:n 49 §:ää, direktiiviä 2016/680 ja asetusta 2016/679.
- 18 Kantaja väittää erityisesti, että toimivaltainen syyttäjä on käsitellyt lainvastaisesti hänen henkilötietojaan, jotka on kerätty hänestä rikoksen uhrina esitutkimamenettelyssä nro 252/2013, toimittaakseen häntä epäiltyä koskevan esitutkiminnan samassa menettelyssä, toisin sanoen käsitelläkseen niitä eri tarkoitukseen kuin siihen, jota varten tiedot on alun perin kerätty, ja loukannut näin hänen oikeuksiaan direktiivissä 2012/29 tarkoitettuna ”uhrina” ja direktiivin 2016/680 periaatteita.

- 19 Kantaja väittää lisäksi, että RP-Petrichin syyttäjän asiakirjavihkoihin nro 517/2016, nro 1870/2016 ja nro 1872/2016 kerätyjä henkilötietoja on käytetty laittomasti ja asetuksen 2016/679 periaatteiden vastaisesti muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty, ja että tämä on tapahtunut sen jälkeen, kun esitutkimamenettely päätettiin jättää suorittamatta. Kantaja vaatii toissijaisesti, että unionin tuomioistuimelta pyydetään ennakkoratkaisua direktiivin 2016/680 4 artiklan 2 kohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 ja 50 artiklan tulkinnasta.
- 20 Pääasian vastaaja eli IVSS:n tarkastaja on vahvistanut pääasiassa riidanalaisen, valituksen hylkäämistä koskevan päätöksen perustelut.
- 21 Pääasian vastaaja toteaa erityisesti, että ZZLD:n 42 §:ssä ja direktiivin 2016/680 säännöksissä, joissa sallitaan se, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset käsittelevät henkilötietoja, ei ”jaeta” rikollisuuden torjuntaa koskevia tarkoituksia eri ryhmiin. Vaikka rekisteröityjen luokat erotettaisiin toisistaan ZZLD:n 47 §:n mukaisesti, tästä ei seuraa, että heidän henkilötietojensa käsittelyllä olisi eri tarkoitukset, eikä henkilöstä ”rikoksen uhrina” kerättyjen henkilötietojen käsittelyä voida pitää häntä vastaan ”epäiltynä” aloitetun tutkinnan osalta ”laittomana jatkokäsittelynä” muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten tiedot on alun perin kerätty.
- 22 Valvontaviranomainen toteaa syyttäväviranomaisen suljettuun asiakirjavihkoon kerättyjen pääasian kantajan henkilötietojen käsittelystä, että IVSS:lle tehdyssä valituksessa esitetyt seikat eivät merkitse asetuksen 2016/679 rikkomista, johon VS on vedonnut.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

- 23 Pääasia koskee lähinnä sitä, miten on sovellettava direktiivin 2016/680 ja asetuksen 2016/679 säännöksiä, joita unionin tuomioistuinta pyydetään tulkitsemaan pääasian olosuhteissa.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että unionin tuomioistuimella on toimivalta tulkita kaikkia unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, joita kansalliset tuomioistuimet tarvitsevat ratkaistessaan niiden käsiteltäväksi saatettuja asioita (tuomio *Ruska Federacija* [C-897/19 PPU]; tuomio *PI* [C-230/18] ja tuomio *AREX CZ* [C-414/17]). Se muistuttaa, että direktiivissä 2016/680 säädetään kattavasta henkilötietojen suojajärjestelmästä ja että sen soveltamisalaan sisältyy lainvalvontaviranomaisten suorittama henkilötietojen käsittely, eikä se rajoitu tällaisten tietojen vaihtoon jäsenvaltioiden välillä.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ilmaisusta ”toiminta, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan”, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt tuomiossa *Lindqvist* (C-101/01), ettei tätä ilmaisua pidä tulkita siten, että

tapauskohtaisesti olisi tarpeen selvittää, vaikuttaako kyseessä oleva toiminta suoraan vapaaseen liikkuvuuteen jäsenvaltioiden välillä, ja tuomiossa C-465/00, *Österreichischer Rundfunk*, että unionin oikeuden sovellettavuus ei voi riippua siitä, onko tilanteilla riittävä liittymä perustamissopimuksella taattujen perusoikeuksien käyttämiseen. Se toteaa, että tuomiossa *Land Hessen* (C-272/19) unionin tuomioistuin on vahvistanut, että tätä määritelmää on tulkittava suppeasti. Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa erityisesti julkisasiamiehen asiassa C-439/19 esittämään ratkaisuehdotukseen, jossa todetaan, että ”rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely[llä asetuksen 2016/679] 6 artiklan 1 kohdan perusteella” ei ”voi olla liitännäistä tehtävää, joka on ominainen perusoikeuskirjalle” (53 kohta).

Ennakkoratkaisukysymysten merkityksellisyys

- 26 ZZLD:ssä säädetään luonnollisten henkilöiden oikeussuojakeinoista henkilötietojen käsittelyssä asetuksen 2016/679 mukaisesti sekä silloin, kun toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät tällaisia tietoja rikollisuuden torjuntaa koskevia tarkoituksia varten.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 27 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava pääasiassa, merkitseekö kantajasta rikoksen uhrina esitutkimamenettelyssä nro 252/2013 kerättyjen henkilötietojen myöhempi käsittely häntä epäiltynä koskevan esitutkinnan aloittamiseksi samassa menettelyssä henkilötietojen laitonta käsittelyä.
- 28 Bulgarian tasavallan syyttäväviranomainen on direktiivin 2016/680 3 artiklan 7 alakohdan a alakohdassa tarkoitettu ”toimivaltainen viranomainen” ja 3 artiklan 8 alakohdassa tarkoitettu ”rekisterinpitäjä”. Henkilöä koskevien tietojen kerääminen esitutkimamenettelyssä kuuluu direktiivin 2016/680 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ja nämä tiedot ovat kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuja ”henkilötietoja”.
- 29 Samaan aikaan ei ole selvää, merkitseekö se, jos sama rekisterinpitäjä käsittelee henkilöstä rikoksen uhrina esitutkimamenettelyssä kerättyjä henkilötietoja aloittaakseen esitutkinnan kyseisestä henkilöstä, tietojen käsittelyä eri tarkoitukseen kuin siihen, jota varten ne on alun perin kerätty, kun otetaan huomioon kyseisen direktiivin johdanto-osan 31 perustelukappale: ” – – olisi tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan pyrittävä erottamaan selvästi toisistaan henkilötiedot, jotka koskevat eri ryhmiin kuuluvia rekisteröityjä, kuten: rikoksesta epäiltyjä [ja] rikoksen uhreja”.
- 30 Koska direktiivin 2016/680 johdanto-osan 29 perustelukappaleessa ja 4 artiklan 2 kohdassa kyse on henkilötietojen käsittelystä muuhun kyseisen direktiivin soveltamisalaan (1 artiklan 1 kohta) kuuluvaan tarkoitukseen kuin siihen, jota varten ne on alun perin kerätty, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo

tarpeelliseksi tiedustella, viitataan direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa – rikosten ennalta estäminen, tutkiminen, paljastaminen tai rikoksiin liittyvät syytetoimet – yleistä tarkoitusta koskeviin yksittäisiin osa-alueisiin vai onko sitä tulkittava siten, että siinä luetellaan eri tarkoitukset.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 31 Pääasian kantajan toisen kanneperusteen mukaan Bulgarian tasavallan syyttäviviranomainen on ”lainvastaisesti” käsitellyt hänen henkilötietojaan, jotka on kerätty hänestä laadittuihin syyttäviviranomaisen asiakirjavihkoihin, jotka suljettiin aloittamatta esitutkintamenettelyä. Henkilötietoja käytettiin kantajan Bulgarian tasavallan syyttäviviranomaista vastaan vireille panemassa siviiliprosessissa, joka koski ZODOV:n mukaisen vahingonkorvauksen maksamista.
- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tutkii tässä yhteydessä ensinnäkin sitä, merkitseekö se, jos rekisterinpitäjä luovuttaa riita-asioita käsittelevälle tuomioistuimelle tietoa siitä, että syyttäviviranomainen on avannut kantajasta asiakirjavihkoja ja sittemmin sulkenut ne, tai se, että näiden asiakirjavihkojen sisältö on luovutettu riita-asioita käsittelevälle tuomioistuimelle, asetuksen 2016/679 4 artiklan 1 ja 2 alakohdassa tarkoitettua ”henkilötietojen” ”käsittelyä”, joka kuuluu kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tutkii, onko pääasian olosuhteissa henkilötietojen luovuttamista pidettävä asetuksen 2016/679 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettuna lainmukaisena käsittelynä, kun otetaan huomioon, että syyttäviviranomainen on siviiliprosessissa asianosaisena ja että sillä on oikeus kaikkiin menettelyllisiin puolustautumis- ja todistuskeinoihin.
- 33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää seuraavat näkökohdat.
- 34 Direktiivin 2016/680 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että henkilötietojen, joita on kerätty rikollisuuden torjuntaa koskevista tarkoituksista yhtä sellaista varten, joka on muu kuin kyseisessä direktiivissä mainitut tarkoitukset, käsittelyyn sovelletaan asetusta 2016/679.
- 35 Siltä osin kuin on kyse asetuksen 2016/679 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetusta edellytyksestä, jonka mukaan asetusta sovelletaan sellaisten henkilötietojen käsittelyyn, jotka muodostavat rekisterin osan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tuomioon Jehovan todistajat (C-25/17), jossa unionin tuomioistuin täsmentää, että ”vaatimuksella, jonka mukaan henkilötietojen on oltava ’erityisten – – perusteiden mukaan järjestetty’, pyritään yksinomaan siihen, että henkilöä koskevat tiedot voidaan löytää helposti”, ja että mistään ei voida päätellä, että asianomaisten henkilötietojen on oltava ”nimenomaisissa kortistoissa tai luetteloissa tai muussa hakua palvelevassa järjestelyssä”.
- 36 Syyttäviviranomainen voi lakisääteisiä tehtäviä harjoittaessaan suorittaa tutkintatoimia, jotka ovat oikeuslaitoksesta annetun lain 145 §:n 2 momentin soveltamisohjeen (Ukazanieto otnosno prilaganeto na chlen 145, alineya 2 ot

Zakona za sadebnata vlast) mukaisia oikeudenkäynnin ulkopuolisia toimia. Syyttäjän asiakirjavihkoihin sisältyvät henkilötiedot kerätään rikollisuuden torjuntaa koskevia tarkoituksia varten, ja asiakirjat arkistoidaan, jos esitutkintamenettelyä ei aloiteta.

- 37 Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat ja asetuksen 2016/679 10 artikla, henkilöä koskevat tiedot kuuluvat – riippumatta siitä, miten ne on jäsennelty – kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos ne perustuvat syyttäjäviranomaisen asiakirjavihkoon, joka on avattu kyseisestä henkilöstä tehdyn ilmoituksen vuoksi. Lisäksi syyttäjäviranomaisen asiakirjavihon laadinnan yhteydessä kerätyt tiedot tallennetaan Bulgarian tasavallan syyttäjäviranomaisen sähköiseen tietokantaan, jolloin rekisteröity voidaan tunnistaa.
- 38 Kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen toimivalta tulkita unionin oikeutta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko kyse asetuksen 2016/679 4 artiklan 1 ja 2 alakohdassa tarkoitettusta ”henkilötietojen” ”käsittelystä”, joka kuuluu kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jo silloin, kun rekisterinpitäjä ilmoittaa riita-asioita käsittelevälle tuomioistuimelle syyttäjäviranomaisen avaamasta ja sulkemasta kantajaa koskevasta asiakirjavihosta tai välittää sille nämä tiedot.
- 39 Siviiliprosessissa tukeudutaan tietoihin, joiden mukaan syyttäjäviranomainen on avannut pääasian kantajasta asiakirjavihkoja, muuta tarkoitusta varten kuin sitä, jota varten tiedot on alun perin kerätty. Asiassa herää kysymys, onko tietoa käsitelty lainmukaisesti asetuksen 2016/679 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 40 Bulgarian tasavallan syyttäjäviranomainen välitti eteen päin tiedon kantajasta avatuista syyttäjäviranomaisen asiakirjavihkoista voidakseen puolustautua itseään vastaan nostetulta kanteelta. Siviiliprosessin asianosaisena sillä on käytettävissään kaikki menettelylliset puolustautumis- ja todistuskeinot, ja pyyntö, joka koskee syyttäjäviranomaisen asiakirjavihkojen käyttämistä todisteena siviiliprosessissa, on sallittu kansallisen siviiliprosessilain nojalla.
- 41 ZZLD:n 45 §:ssä säädetään, että rekisterinpitäjä, joka on alun perin kerännyt henkilötiedot, voi käsitellä tietoja rikollisuuden torjuntaa koskevista tarkoituksista yhtä sellaista varten, joka on muu kuin se, jota varten tiedot on alun perin kerätty, jos rekisterinpitäjällä on unionin oikeuden tai Bulgarian tasavallan lainsäädännön nojalla valtuudet käsitellä henkilötietoja tällaiseen tarkoitukseen ja jos tietojen käsittely tällaiseen muuhun tarkoitukseen on unionin oikeuden tai Bulgarian tasavallan lainsäädännön mukaan tarpeellista ja oikeasuhteista.
- 42 Samalla, kuten asetuksen 2016/679 johdanto-osan 50 perustelukappaleessa täsmennetään, henkilötietojen myöhempi käsittely muita tarkoituksia varten kuin niitä, joita varten tiedot on alun perin kerätty, on sallittua, jos käsittely sopii yhteen niiden tarkoitusten kanssa, joita varten henkilötiedot on alun perin kerätty.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyse ei selvästikään ole 6 artiklan 1 kohdan c, d ja e alakohdassa tarkoitettusta tapauksesta.

- 43 Se korostaa, että asetuksen 2016/679 10 artiklan soveltamisala on määritettävä kyseisen asetuksen johdanto-osan neljännen perustelukappaleen mukaisesti ottaen huomioon perusoikeuksien tehtävä yhteiskunnassa. Se toteaa tässä yhteydessä, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoo, että poliisiraportissa olevat tiedot teoista, joista henkilöä ei ole tuomittu, kuuluvat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan soveltamisalaan, jos ne esitetään tuomioistuimessa toisessa rikosoikeudenkäynnissä (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, tuomio 18.11.2008, Cemalettin Canli v. Turkki, nro 22427/04, 33, 42 ja 43 kohta), ja että henkilötietojen tallentaminen poliisin tietokantaan, joka koskee rikoksesta tuomittuja, rikoksesta syytettyjä ja rikoksen uhreja ja joka mahdollistaa johtopäätösten tekemisen heidän henkilöllisyydestään, merkitsee puuttumista yksityiselämän kunnioittamista koskevaan oikeuteen (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, tuomio 18.9.2014, Brunet/Frankreich, nro 21010/10, 42–45 kohta). Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa myös, että esitutkimamenettelyssä määrättyjä tallenteita henkilön puhelusta on käytetty myöhemmin lainvastaisesti kurinpitomenettelyssä sen jälkeen, kun rikosoikeudellinen menettely on päätetty jättää aloittamatta (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, tuomio 7.6.2016, asia Karabeyoglu v. Turkki, nro 30083/10, 117–121 kohta).
- 44 Koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan kyse on henkilötietojen suojan yhteensopivuudesta oikeudenkäyntimenettelyssä asianosaisena olevan rekisterinpitäjän oikeuksien kanssa, se on päättänyt saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT 267 artiklan nojalla.